

Congresul Autorităților Locale din Moldova

str. Columna 106A, Chisinau, Republica Moldova (secretariat)

☎ 22-35-09, fax 22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md, www.calm.md

Buletin Informativ 1-14 septembrie 2019

CUPRINS

JOS MĂINILE DE PE PRIMARI!.....	2
EXPERTUL CALM VIOREL RUSU: „MIZĂM PE STABILIREA UNUI DIALOG PERMANENT CU GUVERNUL PRIVIND ÎNLĂTURAREA RESTANȚELOR CARE AU RĂMAS ÎN DOMENIUL APL".....	3
EXPERTUL CALM ALEXANDRU MORCOV: „PRIMARIII NU TREBUIE SĂ UMBLE PE DRUMURI CU MÂNA ÎNTINSĂ".....	5
VLADISLAV COCIU, PRIMARUL CARE A REALIZAT VREREA PĂRINȚILOR SĂI!.....	8
FĂRĂ DESCENTRALIZAREA ȘI CONSOLIDAREA AUTONOMIEI LOCALE VA FI FOARTE GREU DE ATINS OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE ȘI EUROOPENIZARE A STATELOR NOASTRE.....	9
ORAȘUL IALOVENI SE VA ÎNFRĂȚI CU O LOCALITATE DIN CHINA!.....	13
BÂLCIUL OLARILOR DIN IURCENI, NISPORENI A AJUNS LA A 31-A EDIȚIE!.....	14
LA BĂDICENI, SOROCA A AVUT LOC PRIMA EDIȚIE A FESTIVALULUI COVORULUI!.....	15
VALENTINA GROSU, PRIMAR DE MĂNOILEȘTI (UNGHENI): "ACUM ÎNȚELEG MAI BINE PRIN CE TREC PRIMARIII".....	16
PATRU MANDATE PENTRU PRIMARUL DE CĂBĂIEȘTI. MAI VREA UNUL?.....	17
DOUĂ RĂSTIGNIRI – INSTALATE LA GANGURA. PRIMARUL: CREDINȚA ESTE CEA MAI MARE VALOARE.....	18
AUTORITĂȚILE DIN COMRAT VOR REALIZA UN PROIECT ÎN SPRIJINUL PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI.....	18
COCOSTÂRCUL S-A ÎNTORS ÎN SATUL RĂDOAIA. FÂNTÂNA ÎN FORMĂ DE ULCIOR ȘI CUMPĂNA DE PESTE 6 METRI AU FOST RESTAURATE DIN DONAȚII.....	19
LA CETIRENI AU FOST RESTAURATE O RĂSTIGNIRE, UN POD ȘI O FÂNTÂNĂ.....	20

JOS MÂINILE DE PE PRIMARI!

În primele zile ale lunii septembrie în toate administrațiile publice locale din Republica Moldova a ajuns noul număr al buletinului informativ „Vocea Autorităților Locale”. În editorialul intitulat „Să lăsăm primăriile în pace și să ne privim în oglindă”, autoarea Ana Moraru descrie condițiile în care sunt nevoiți să activeze aleșii locali pentru a produce schimbări în comunitățile noastre. Într-un interviu pentru Europa Liberă, directorul executiv al Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) Viorel Furdui vorbește despre miza alegerilor locale generale din 20 octombrie, dar și cum ar putea fi stăvilit unele tentații de a controla primăriile. În cadrul unei vizite în orașul Cimișlia, șeful Delegației UE în Republica Moldova Peter Michalko a menționat că alegerile locale din acest an vor fi monitorizate cu atenție. Totodată, UE va continua să sprijine prin programele sale de asistență procesul de democratizare a

APL. Interviul integral îl găsim în noul număr al ziarului CALM.

Congresul Autorităților Locale din Moldova a expediat o adresare autorităților centrale responsabile de modul de utilizare a resurselor financiare pentru anul 2019 din cadrul programului „Drumuri Bune”. CALM s-a pronunțat ferm pentru continuarea acestuia, pledând ca banii să ajungă în toate primăriile Republicii Moldova. Documentul integral poate fi revăzut la pagina patru al buletinului informativ.

La pagina opt a noului număr al ziarului sunt inserate propunerile CALM la proiectul Planului de Acțiuni al Guvernului pentru anii 2019-2020, printre acestea fiind revenirea pe calea descentralizării prin implementarea corespunzătoare și completă a strategiilor și tuturor recomandărilor precedente ale Consiliului European; alocarea de resurse financiare suficiente autorităților locale; creșterea capacităților fiscale și veniturilor proprii ale APL; revizuirea și clarificarea sistemului competențelor locale etc.

Modele de bune practici, dar și soluții la unele probleme din teritoriu sunt descrise în interviurile acordate de către primarul municipiului Edineț, vicepreședintele CALM Constantin Cojocaru; președintele raionului Dubăsari, vicepreședintele CALM Grigore Policinschi; primarul orașului Ialoveni Sergiu Armașu; primarul municipiului Cahul Nicolae Dandiș; primarul de Cioburciu, Ștefan Vodă Dumitru Vîsoțchi; primarul de Roșcani, Strășeni Tamara Josan; primarul orașului Căinari Maria Ghelan; primarul de Beștemac, Leova Ioana Răcilă; primarul de Cneazevca, Leova Larisa Tomșa; primarul de Telița, Anenii Noi Rodica Rusu; primarul de Cornești, Ungheni Vera Buga.

Acestea, dar și alte articole de interes pentru APL, dar și cetățenii responsabili găsim în noul număr al ziarului „Vocea Autorităților Locale”. Oamenii informați sunt puternici!

Ziarul poate fi accesat la următorul link:

<http://calm.md/libview.php?l=ro&idc=66&id=5456&t=/SERVICIUL-PRESA/Comunicate/Jos-mainile-de-pe-primari>

EXPERTUL CALM VIOREL RUSU: „MIZĂM PE STABILIREA UNUI DIALOG PERMANENT CU GUVERNUL PRIVIND ÎNLĂTURAREA RESTANTELOR CARE AU RĂMAS ÎN DOMENIUL APL”

Guvernul a aprobat în ședința din 30 august Planul de Acțiuni pentru perioada 2019-2020. Ce prevede acest document în domeniul administrației locale ne spune expertul Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) Viorel Rusu.

În document se regăsesc mai multe propuneri ale CALM-ului...

Viorel Rusu: Am avut discuții destul de constructive privind planul de acțiuni pentru anii 2019-2020. Obiectivul discuțiilor a fost necesitatea consolidării autonomiei locale și descentralizării. De la bun început documentul avea o structură în care nu se regăsea administrația publică locală, iar la insistența noastră, în varianta finală a fost introdus un compartiment aparte dedicat APL, care corespunde planului de activitate a Guvernului, APL și descentralizării. Sigur că ne-am fi dorit ca toate propunerile noastre să se regăsească în acest Plan de Acțiuni, am convenit însă că vom instituționaliza cadrul de consultare cu CALM-ul și astfel vom avea un dialog permanent cu reprezentanții Guvernului privind înlăturarea restanțelor care au rămas în domeniul APL.

Ce angajamente și-a asumat Guvernul?

Viorel Rusu: Crearea unui mecanism instituționalizat de colaborare cu autoritățile APL și structurile lor asociative, așa cum este CALM-ul, așa cum este prevăzut în recomandările Consiliului European. Un alt angajament asumat de Guvern este implementarea corespunzătoare și completă a acțiunilor prevăzute în recomandarea nr 436 din 04.04.2019 a Congresului Autorităților Locale și Regionale a Consiliului European, care include foarte multe aspecte de consolidare a APL și a descentralizării. De asemenea, la insistența CALM va fi efectuată evaluarea strategiei naționale de descentralizare, care a fost implementată doar parțial. Alte angajamente

pe care l-am obținut din partea Guvernului sunt consolidarea autonomiei financiare, de transmitere a competențelor privind stabilirea cuantumului și mecanismul de aplicare a impozitelor și taxelor autorităților locale, revizuirea scutirilor care sunt aplicate și care creează pierderi bugetelor unităților administrativ-teritoriale, dar și revizuirea mecanismelor privind redistribuirea impozitului pe venit, în special pe persoanele juridice, adică din activitatea de întreprinzător etc.

Să înțelegem că aceste instrumente vor oferi posibilitatea autorităților locale să fie mai autonome, să se poată dezvolta mai dinamic?

Viorel Rusu: Aceste mecanisme vor crea premise pentru ca autoritățile administrației publice locale, din punct de vedere a competențelor și a resurselor, să fie într-adevăr autonome și independente față de autoritățile centrale. Ne dorim să îmbunătățim situația care există în prezent când APL trebuie să vină cu mâna întinsă la autoritatea centrală pentru a obține niște resurse.

Și alte Guverne și-au asumat angajamente asemănătoare. Cât de încrezător sunteți că autoritățile centrale de astăzi vor implementa ceea ce au promis?

Viorel Rusu: Celelalte Guverne au fost mai reticente. Anterior, niciodată nu erau introduse aceste obiective în planurile de acțiuni, totul se oprea la nivel de discuții. Astăzi avem un document care stabilește niște angajamente și acțiuni pentru ambele părți. Acest lucru arată o deschidere a Guvernului actual, urmează să vedem și rezultatul.

În acest Plan de Acțiuni al Guvernului, CALM-ul este menționat foarte des la capitolul parteneri...

Viorel Rusu: Acest lucru arată că noi vom fi participanți la întregul proces, inclusiv prin monitorizarea și oferirea de soluții ce vor fi în beneficiul colectivităților locale.

Autoritățile locale așteaptă de mult timp aceste schimbări...

Viorel Rusu: Noi înaintăm aceste propuneri deja de mai mulți ani, tuturor Guvernelor. În sfârșit, ele s-au regăsit în acest Plan de Acțiuni. Sperăm că măcar de această dată va începe procesul de consolidare a autonomiei locale și descentralizării.

Vă mulțumim!

Sursa: www.calm.md

EXPERTUL CALM ALEXANDRU MORCOV: „PRIMARI NU TREBUIE SĂ UMBLE PE DRUMURI CU MÂNA ÎNTINSĂ”

Descentralizarea parțială a Fondului Rutier, devenită posibilă datorită insistențelor Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM), a generat reparația multor drumuri din satele noastre. Totuși, deoarece mai bine de două decenii nu au fost alocate fonduri pentru renovarea drumurilor locale, mai e mult până vom avea în acest domeniu rezultate de necontestat. Programul „Drumuri Bune”, cu condiția excluderii centralizării acestuia, ar oferi posibilitatea APL să repare, dar și să întrețină drumurile locale. Despre distribuirea banilor din cadrul acestui fond în anul curent este interviul cu expertul CALM Alexandru Morcov.

Care este soarta Programului „Drumuri Bune” în condițiile în care pentru anul 2019, acesta a fost aprobat cu un deficit de peste un miliard de lei?

Alexandru Morcov: Investițiile în infrastructură, în reparația drumurilor și străzilor din localitățile noastre sunt foarte necesare. Acestea sunt vitale mai ales pentru zonele rurale, unde mai bine de 25 de ani nu a fost efectuată nicio lucrare importantă de renovare, autoritățile locale având acces destul de limitat la fonduri prevăzute pentru asemenea procese, mai ales pentru construcția capitală a drumurilor. CALM din start a vorbit despre o greșeală strategică a proiectului „Drumuri Bune”, deoarece contrar tuturor strategiilor și altor documente aprobate de descentralizare, totuși a fost un program destul de centralizat, decizia autorităților publice locale în acest sens fiind una foarte limitată. Deseori nici nu s-a ținut cont de deciziile APL privind selectarea porțiunilor de drum care se propunea să fie reparate. Conform datelor Ministerului Economiei, pentru anul acesta, inițial au fost aprobați pentru acest program 1,7 miliarde de lei. Surse disponibile identificate în bugetul de stat au fost de circa 900 milioane de lei, dintre care circa 270 milioane au fost contracte încheiate în anul 2018 pentru a fi realizate în 2019. Astfel, disponibilă era suma de circa 670 milioane de lei.

Exista o dilemă privind distribuirea acestor bani, CALM-ul pledând pentru ca măcar acum toate APL să beneficieze de resurse...

Alexandru Morcov: Acest subiect a fost discutat pe larg în cadrul CALM și s-a luat decizia ca banii să fie distribuiți per capita, este un drept constituțional al fiecărui cetățean de a beneficia în egală măsură de sursele bugetare. CALM a insistat ca acești bani să fie distribuiți ținându-se cont de numărul de locuitori, fără a fi stabilit un anumit plafon. Până la urmă, decizia finală a aparținut Guvernului Republicii Moldova, iar din afirmațiile oficialilor înțelegem că banii au fost distribuiți după numărul de locuitori, fiind instituit totuși un plafon minim de 300 de mii lei. Astfel, autorităților locale care după numărul de locuitori le-au revenit mai puțin de 300 mii lei nu au beneficiat de bani din cadrul programului „Drumuri Bune”. Potrivit datelor prezentate de Ministerul Economiei, circa 25% din localitățile Republicii Moldova au rămas fără aceste surse financiare. Responsabilii de la Ministerul Economiei au argumentat că a fost necesar de a stabili acest plafon din raționamente economice, deoarece transportarea tehnicii și utilajului ce sunt utilizate la reparația drumurilor este o procedură destul de costisitoare și nu se răscumpără în cazul investițiilor mici. **CALM consideră în continuare că nu este corect ca de la nivel central să fie efectuate asemenea programe, acești bani ar urma să fie distribuiți autorităților locale, iar acestea să decidă ce porțiuni de drum, când și cum le repară și le întrețin.** Sunt mai multe aspecte ce urmează să le discutăm cu Guvernul și Ministerul Economiei pentru a identifica formula optimă ce sperăm că va fi aplicată începând cu anul viitor și observăm că reprezentanții Guvernului manifestă deschidere față de schimbarea lucrurilor.

Ministrul Economiei Vadim Brînzan spunea în cadrul unei întrevederi cu reprezentanții CALM că primarii nu ar trebui să vină la Chișinău pentru a cerși aceste resurse...

Alexandru Morcov: Dl ministru are perfectă dreptate, primarii nu trebuie să umble pe drumuri cu mâna întinsă. În esență, aceste surse ar fi corect să fie distribuite după niște criterii foarte clare și echitabile, iar APL să le utilizeze la discreția lor.

Au autoritățile locale capacitatea de a gestiona acești bani, pentru că existau și anumite temeri în această privință?

Alexandru Morcov: Sunt temeri neîntemeiate, autoritățile centrale au mai puțină capacitate decât cele locale. Noi putem la nesfârșit să ne plângem că APL nu au capacitate, atât timp cât nu le oferim posibilitatea de a se dezvolta. E ca și în cazul unui copil pe care îl vom duce în cărucior până la 18 ani și acesta nu va putea merge până nu îl vom lăsa să se pornească singur.

Pe de altă parte, practica ne demonstrează că banii distribuiți din Fondul Rutier au fost utilizați în proporție de aproape 100%.

Alexandru Morcov: La insistența CALM a fost efectuat acest exercițiu și o parte din resursele Fondului Rutier au fost transmise descentralizat APL. Este un exemplu elocvent când 1 leu investit din bugetul de stat a mai adus 1-1,5 lei din contribuția cetățenilor, pentru că toți vor să aibă drumuri reparate. Acest fapt, dar și alte exemple ne-au demonstrat că autoritățile publice locale au capacitate să implementeze proiecte cu sume impunătoare.

Vă mulțumim!

Sursa: www.calm.md

„LA ÎNĂLȚIME CU CALM" REVINE ÎN CASELE DVS!

În cadrul emisiunii „La Înălțime cu CALM", ce a fost transmisă sâmbătă, 7 septembrie, la Eco FM și duminică, 8 septembrie, la Jurnal FM, prezentăm noul număr al buletinului informativ „Vocea Administrației Locale", aflăm de la expertul CALM [Viorel Rusu](#) ce prevede planul de acțiuni al Guvernului aprobat pentru perioada 2019-2020 în domeniul administrației locale, iar expertul CALM [Alexandru Morcov](#) ne spune cum sunt distribuiți banii din cadrul programului „Drumuri Bune". Primarul municipiului Edineț, vicepreședintele CALM [Constantin Cojocaru](#) ne împărtășește din experiența sa acumulată în cadrul Forumului Internațional al Bunelor Practici din Municipality ce a avut loc în Rusia, iar primarul de Carahasani, Ștefan Vodă [Cociu Vladislav](#) ne explică cum a reușit să realizeze un mare vis al părinților și consătenilor săi. Vă mulțumim pentru că alegeți să fiți „La Înălțime cu CALM"!

Emisiunea poate fi accesată la următorul link:

<http://calm.md/libview.php?l=ro&idc=66&id=5462&t=/SERVICIUL-PRESA/Comunicate/LA-INALIME-CU-CALM-REVINE-IN-CASELE-DVS>

VLADISLAV COCIU, PRIMARUL CARE A REALIZAT VREREA PĂRINȚILOR SĂI!

La 23 august, în satul Carahasani, Ștefan Vodă, a avut loc evenimentul de deschidere a Casei de Cultură. Acest lucru a devenit posibil după o lungă perioadă de timp, în perioada privatizărilor din anii 90 edificiul a ajuns în posesia unor agenți economici, chiar dacă clădirile cu menire socio-culturală nu puteau fi înstrăinate de la autoritățile locale. Privatizarea a avut loc în 1994 și până în 2009 clădirea ajunsese într-o stare deplorabilă. Primarul Vladislav Cociu a reușit să reîntoarcă această clădire în gestiunea APL. Pentru alesul local din Carahasani acest obiectiv a fost și o datorie morală, deoarece la inițiativa tatălui său a fost construită Casa de Cultură. „Înainte de a trece în lumea celor dreți, tata mi-a spus să am grijă de Casa de Cultură. Atunci aveam doar 11 ani. Acum patru ani, fiind pe patul de suferință, mama m-a rugat să nu uit ceea ce mi-a spus tata", ne-a povestit primarul, explicându-ne că singura motivație de a candida pentru al patrulea mandat a fost dorința de a realiza visul părinților săi.

APL din Carahasani, fiind ghidată de alesul lor local, a elaborat proiectul tehnic, studiul de fezabilitate și astfel s-a reușit construcția unui acoperiș cu șarpantă, ceea ce a permis păstrarea și consolidarea clădirii. „Nu știam de unde să iau un bănuț pentru reparație, dar eram convins că voi reuși. Cred că a fost lucrarea bunului Dumnezeu, deoarece am plătit integral suma de trei milioane trei sute de mii de lei pentru lucrări, am schimbat rețeaua de electricitate, sistemul de ventilare, sistemul de încălzire, am renovat interiorul și exteriorul clădirii. Am avut un sprijin financiar esențial din partea Consiliului local, a Consiliului raional, am avut deschidere din partea Guvernului nostru și a partenerului din România, comuna Șinca Nouă, Brașov."

Casa de Cultură a devenit astfel o perlă a localității, un obiectiv turistic. Ea se evidențiază chiar la intrarea în sat, elemente naționale sunt reflectate pe pereții instituției. În cadrul evenimentului

de inaugurare a edificiului, locuitorii din Carahasani au avut posibilitatea să urmărească filmul Leontinei Vatamanu „Siberia din oase”, dedicat compatrioților noștri deportați în perioada 1941-1949. Unele secvențe au fost filmate chiar în Carahasani, unul dintre cei patru protagoniști din film fiind originar din această localitate. Deoarece Vladislav Cociu și-a anunțat consătenii că nu va mai candida pentru un nou mandat, alesul local a prezentat o dare de seamă în PowerPoint cu toate proiectele realizate în localitate.

Primarul este convins că instituția va servi pentru consolidarea societății, pentru păstrarea valorilor strămoșești. În Carahasani mereu au activat colective folclorice, de dans, există chiar și un teatru dramatic. De asemenea, potrivit alesului local, în această clădire oamenii vor avea posibilitatea să vină pentru a sta de vorbă cu autoritățile, să organizeze seminare cu tematici diverse, să utilizeze scena, dar și noile tehnologii, să-și împărtășească ideile, realizările, dar și să construiască planuri pentru sat. „Până acum petreceam toate sărbătorile în incinta Primăriei, chiar dacă sala are o capacitate de 80 de locuri, aici însă consătenii vor putea veni într-un număr mult mai mare”, ne-a explicat Vladislav Cociu.

Serviciul de Comunicare al CALM

Sursa: www.calm.md

FĂRĂ DESCENTRALIZAREA ȘI CONSOLIDAREA AUTONOMIEI LOCALE VA FI FOARTE GREU DE ATINS OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE ȘI EUROPENIZARE A STATELOR NOASTRE

La 5 și 6 septembrie, la Kiev, Ucraina s-au reunit reprezentanți ai asociațiilor autorităților locale din țările Europei de Sud-Est, membri ai PLARFORMA – organizație pan-europeană de pe lângă Consiliul Municipalityților și Regiunilor din Europa și NALAS - rețeaua asociațiilor autorităților

locale din sud-estul Europei, reprezentanți ai UE, Comitetului Regiunilor și CEMR. Subiectele abordate în cadrul evenimentului ce s-a desfășurat în incinta Primăriei orașului Kiev au fost descentralizarea și reforma administrației publice locale în cele trei țări-membre ale Parteneriatului Estic, semnatare ale Acordului de asociere: Republica Moldova, Ucraina și Georgia. Aceste state au fost reprezentate de către directorii executivi ai asociațiilor autorităților locale care au făcut o retrospectivă a situației existente în acest domeniu. De asemenea, au fost abordate relațiile dintre aceste asociații și partenerii de dezvoltare, dar și rolul dialogului instituționalizat în promovarea reformelor din aceste regiuni. Totodată, a fost prezentată reforma care are loc în Ucraina, fiind scoase în evidență carențele din cadrul acestui proces. Participanții la eveniment au luat cunoștință cu instrumentele de monitorizare și de evaluare a procesului de descentralizare din Sud-Estul Europei, elaborate de către experții NALAS în urma realizării mai multor studii, stabilind astfel care este gradul de descentralizare în țările din această zonă a Europei, cum ar fi România, Bulgaria, Albania, dar și Republica Moldova. Potrivit directorului executiv Viorel Furdui, reprezentantul CALM la conferința regională de la Kiev, acestea sunt niște instrumente foarte utile în dialogul autorităților locale cu factorii de decizie din țările lor, pentru a demonstra unde suntem.

Preluarea unor anumite modele nu este cea mai bună soluție

„Principala concluzie pe care am desprins-o în rezultatul acestei vizite este că toate aceste trei țări, în mare parte, au o evoluție specifică și diversă. Încă o dată se confirmă faptul că preluarea unor anumite modele nu este cea mai bună soluție.” Directorul executiv al CALM a explicat că din punct de vedere conceptual și al experienței în efectuarea reformelor, comparativ cu cele două state, Republica Moldova are o experiență bogată. „În statul nostru de 25 de ani au început reformele în domeniul administrației publice locale, la noi se vorbește de mai mult timp despre Carta Europeană a autonomiei locale, despre sensul prevederilor din acest document. De asemenea, Constituția prevede descentralizarea și autonomia locală, am făcut multe reforme, inclusiv unii pași înainte, alții înapoi etc.”

Marea problemă a Republicii Moldova este la capitolul de implementare a acestor reforme

Viorel Furdui a fost de părere că în raport cu vecinii noștri, pe domeniul conceptual și al mentalității noi am avansat foarte mult, deoarece Ucraina a început recent aceste reforme. Georgia are mai multă experiență în această privință, dar acolo e un alt specific. „Marea problemă a Republicii Moldova este implementarea acestor reforme, prea multe lucruri rămân doar la nivel de declarații, legi, programe guvernamentale, aceste lucruri fiind reconfirmate și în raportul Congresului Puterilor Locale și Regionale al Consiliului Europei din aprilie 2019. A doua problemă majoră a RM este lipsa descentralizării financiare. Experiența demonstrează că pe parcursul a zeci de ani s-au transferat către APL multe obligații, nu însă și instrumentele, în special cele financiare, pentru a putea fi executate.”

E mult mai ușor să controlezi politic un număr mic de autorități locale

Directorul executiv al CALM a amintit că în Georgia s-a făcut o reformă administrativă radicală, numărul celor circa 800 de unități administrativ teritoriale reducându-se la 60. „Ca rezultat s-au centralizat enorm lucrurile din punct de vedere administrativ, financiar, economic, au fost îndepărtate serviciile de cetățeni. Deși cineva încearcă până acum să aducă această țară drept exemplu, acolo cum se schimbă puterea, 99% din primari și reprezentanții Consiliilor devin membri ai partidului care a câștigat alegerile, adică a dispărut diversitatea politică la nivel local,

deoarece e mult mai ușor să controlezi un număr mult mai mic de autorități locale. O altă problemă majoră este că în rezultatul acestei reforme, în Georgia a suferit foarte mult mediul rural. Un asemenea model nu este unul viabil pentru RM, deoarece peste 50% din populația statului nostru locuiește în mediul rural", a fost de părere Viorel Furdui.

În cazul Ucrainei s-a ales strategia de amalgamare voluntară, observându-se și unele tendințe pozitive. Totuși, în cadrul evenimentului de la Kiev, unii primari de orașe și-au exprimat marea îngrijorare în legătură cu realizarea acestei reforme și întârzierea unor anumite procese promise. „La această etapă există o mare neconcordanță între această reformă și descentralizarea financiară, dar și a procesului de delimitare a terenurilor, transferurilor terenurilor în proprietatea administrației locale, probleme la modul de acordare a unor subvenții, mărirea acestora fiind negociabilă și astfel existând spațiu mare de manevră pentru influența politicului. Un alt regres pe care RM l-a depășit mulți ani în urmă este că în Ucraina terenurile nu se dau în proprietatea unităților administrativ-teritoriale, ele fiind doar administrate de către APL"

În aceste țări descentralizarea trebuie să devină un element fundamental

Potrivit directorului executiv al CALM, concluzia ar fi că unele elemente ar putea fi preluate și dintr-o țară și din cealaltă dar, cu siguranță, fiecare stat are de parcurs calea sa, fiind necesar un dialog foarte serios între diferiți actori, pentru a ajunge la un consens general privind direcția în care trebuie să ne mișcăm în domeniul reformei administrației publice locale. „Este important să conștientizăm și faptul că fără o adevărată administrație publică locală, fără o atenție deosebită față de descentralizare și de consolidare a autonomiei locale, pentru aceste state va fi foarte greu de atins alte obiective, inclusiv de dezvoltare economică și socială." Acest mesaj a fost reiterat de către Viorel Furdui în cadrul reuniunii reprezentanților asociațiilor APL din Europa de Sud-Est, directorul executiv subliniind faptul că pentru țările din Parteneriatul Estic, cu o centralizare excesivă, ca urmare a trecutului lor din Uniunea Sovietică, descentralizarea trebuie să devină un element fundamental, alături de justiție, lupta cu corupția, drepturile omului, mass-media etc.

„Din păcate, observăm în relația noastră cu partenerii de dezvoltare că domeniile precum reforma administrației publice locale și descentralizarea sunt pe plan secundar, iar acest lucru influențează negativ modul cum evoluează lucrurile în țările noastre. Pentru că UE, SUA, Germania sau alți parteneri nu atrag suficientă atenție asupra acestor aspecte în relația cu guvernele naționale și guvernele naționale vor continua să considere că acestea sunt domenii mai puțin importante în procesul de democratizare și dezvoltare a țărilor. În rezultat avem exemplul RM, unde de zeci de ani nu se implementează reformele și totul rămâne la nivel declarativ, fără progrese importante. Avem realitățile din Georgia și Ucraina, a unor reforme nefinalizate, necomplete, iar ca rezultat avem de suferit cu toții, deoarece lucrurile nu evoluează așa cum ne dorim", a punctat Viorel Furdui.

În altă ordine de idei, directorul executiv al CALM a afirmat că reprezentanții autorităților locale din cadrul NALAS și PLATFORMA se întrunesc periodic, tematicile fiind diverse. „În ultimii ani vedem anumite progrese în ceea ce privește atitudinea față de administrația publică locală. Acum un an Parlamentul European a vorbit despre derapajele din domeniul democrației din RM și a recomandat susținerea societății civile și a APL. Este destul de semnificativ acest lucru. Totodată, se vorbește tot mai des despre accesul direct la mai multe fonduri europene și diversificarea acestora pentru APL, fără implicarea prea mare a guvernelor naționale. Observăm că tot mai mulți donatori încearcă să meargă direct către APL. În ultimii ani USAID, PNUD implementează diverse proiecte cu APL din RM. În curând și Elveția va coopera cu APL. Sunt niște

rezultate care se datorează în mare parte unor activități și participării, inclusiv a CALM-ului, în cadrul acestor procese din afara RM". Viorel Furdui a menționat că sunt anumite schimbări la nivel de mentalitate, dar și în relațiile cu partenerii noștri de dezvoltare. „NALAS, PLATFORMA, dar și Consiliul Municipalităților și Regiunilor din Europa au anumite structuri care se ocupă de elaborarea diferitor tipuri de instrumente. De exemplu, se elaborează rapoarte comparative pe descentralizarea financiară în țările din Sud-Estul Europei, iar CALM a utilizat acest raport în comunicarea cu Guvernul, dar și cu societatea, argumentând că RM stă foarte prost la acest capitol, cu venituri proprii modeste, cu capacitate administrativă, financiară foarte limitată etc. Acest lucru ne permite să deschidem ochii guvernanților noștri pentru a întreprinde măsurile necesare. Efecte și rezultate sunt, rămâne să le fructificăm împreună cu colegii noștri din regiune", a adăugat directorul executiv al CALM.

În 2020 CALM va deține președinția NALAS

Amintim că în 2020 CALM-ul va prelua președinția rotativă a asociației autorităților locale din sud-estul Europei NALAS. Este o mare responsabilitate și o onoare pentru Republica Moldova, astfel de evenimente având loc o dată la zece ani. Astfel, pe parcursul anului 2020 adunarea generală a NALAS, dar și alte activități se vor desfășura în Republica Moldova, anume datorită deținerii președinției acestei organizații de către CALM. „Va fi o oportunitate de a promova toate aceste instrumente în raport cu administrația centrală, de a face mai bine cunoscută activitatea NALAS, dar și care sunt beneficiile țărilor-membre ale acestei organizații. Acest lucru înseamnă mai multă vizibilitate și cunoaștere a Republicii Moldova, a situației care există în statul nostru în raport cu celelalte țări membre din Sud-Estul Europei care, fie au statut de țări-membre ale Uniunii Europene, fie au statut de țări-candidate pentru aderarea la UE."

Viorel Furdui a scos în evidență faptul că deținând președinția NALAS, Republica Moldova ar putea să aibă o mai bună comunicare cu principalul nostru partener de dezvoltare – Uniunea Europeană. „În afară de aceasta, noi, reprezentanții APL, vom avea posibilitatea să aducem la cunoștință obiectivele noastre înalților demnitari cu funcții de răspundere ai UE care vor veni la Chișinău, care sunt viziunile noastre privind integrarea în acest circuit de dezvoltare a comunităților noastre locale. De asemenea, vom avea și mai multe oportunități de a promova dezideratele noastre de ani de zile: mai multă autonomie locală, mai multe fonduri pentru autoritățile publice locale, dar și schimburi de experiență, cunoștințe, ceea ce ne va ajuta să ne apropiem de standardele europene, acestea fiind și aspirațiile majorității autorităților locale din Republica Moldova."

Serviciul de Comunicare al CALM

ORAȘUL IALOVENI SE VA ÎNFRĂȚI CU O LOCALITATE DIN CHINA!

În perioada 2-7 septembrie 2019, primarul orașului Ialoveni Sergiu Armașu a participat la Forumul internațional desfășurat în orașul Luzhou, China, la invitația oficială a autorităților chineze. Orașul Luzhou din regiunea Sichuan, China, este cunoscut ca "orașul vinului". În cadrul evenimentului a fost discutată și consemnată conform prevederilor protocolare intenția de înfrățire a localităților Luzhou și Ialoveni. Sergiu Armașu a rămas impresionat de ospitalitatea, potențialul economic/tehnologic și grandiozitatea evenimentelor organizate de autoritățile chineze, nu întâmplător China este considerată una dintre principalele puteri economice la nivel mondial!

Alesul nostru local a pus bazele unei colaborări durabile cu autoritățile locale și mediul de afaceri din Republica Populară Chineză, în vederea valorificării unor noi oportunități economice și culturale pentru orașul Ialoveni.

Întrebat ce am putea să învățăm de la chinezi, primarul de Ialoveni a menționat că infrastructura din China este foarte bine dezvoltată. „Infrastructura rutieră, construcțiile sunt la un nivel mai avansat decât în unele state europene. Localitățile pe care noi le-am vizitat au mijloace de transport prietenoase mediului, iar Republica Moldova și-a asumat angajamentul ca până în 2030 să reducă emisiile de CO2 cu 30%.” Sergiu Armașu a fost de părere că este o oportunitate de a avea asemenea investitori. De asemenea, primarul s-a arătat interesat de parcurile fotovoltaice și sistemele eoliene. „Parcurile fotovoltaice ne-ar crea oportunitatea de a întreține, cel puțin, instituțiile de stat. Am văzut că în regiunea muntoasă din China la distanță de 500-500 de metri sunt amplasate sisteme eoliene.”

Acordul de înfrățire dintre orașul Ialoveni și Luzhou va fi semnat atunci când partea chineză va întreprinde o vizită în Republica Moldova.

Primarul de Ialoveni a mulțumit organizatorilor și promotorilor relațiilor bilaterale moldo-chineze: domnului Liu Qiang, Primar al orașului Luzhou, domnului Radu Plămădeală, Președintele Centrului Moldo-Chinez de Cooperare Social-Economică și Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM).

Serviciul de Comunicare al CALM

BÂLCIUL OLARILOR DIN IURCENI, NISPORENI A AJUNS LA A 31-A EDIȚIE!

La Iurceni, Nisporeni a avut loc duminică, 8 septembrie, a 31-a ediție a Târgului Republican al ceramiștilor „Bâlciul Olarilor”. Este unul dintre cele mai longevive evenimente de acest fel din Republica Moldova. Astfel, mai mulți meșteri populari din Republica Moldova și din România au avut posibilitatea să-și expună și să-și vândă varietatea bogată din vase de ceramică lucrate manual. Primarul de Iurceni, Nisporeni Ion Bocan a afirmat că anul acesta au vizitat târgul peste 15 mii de oameni. „Iurceniul este o vatră străveche a olarilor, iar festivalul a fost creat pentru a perpetua această tradiție, dar și a aduce un omagiu olarului Ion Arseni. Încercăm prin intermediul acestui eveniment să promovăm și să încurajăm și alți tineri să îmbrățișeze acest meșteșugărit al olarilor și să ne ducă faima”, a afirmat Ion Bocan.

La realizarea evenimentului participă administrația publică de nivelul I, Consiliul raional, agenți economici, Ministerul Culturii și Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial. Alesul local din Iurceni a menționat că fiecare dintre organizatori își asumă niște responsabilități privind organizarea, amenajarea, premiarea, dar și asigurarea cu hrană a meșterilor populari.

„Asemenea evenimente sunt o oportunitate pentru olari, care vor să promoveze arta populară. Totodată, Iurceniul are de câștigat ca și imagine, iar acest meșteșugărit este transmis din tată în fiu. Am extins zona unde se desfășoară acest eveniment cu încă 60 de ari și ne dorim să organizăm încă o parcare", a declarat Ion Bocan.

Sursa Foto: [Mândru de Raionul Nisporeni](#) / facebook

Serviciul de Comunicare al CALM

LA BĂDICENI, SOROCA A AVUT LOC PRIMA EDIȚIE A FESTIVALULUI COVORULUI!

Covoare vechi, cu elemente tradiționale au fost expuse duminică, 8 septembrie, în satul Bădiceni, Soroca, în cadrul primei ediții a Festivalului Covorului. În această localitate, pe timpuri, în fiecare gospodărie erau stative de țesut iar covoarele confecționate ajutau familiile să supraviețuiască și chiar să acumuleze venituri. Vasile Palamari, primarul localității a afirmat că ideea organizării acestui eveniment a apărut de mai mult timp, dar abia acum a putut fi realizată.

Astfel, gospodinele din Bădiceni au expus în cadrul evenimentului cele mai valoroase covoare, în speranța că țesutul manual va dăinui în timp. Lucrările au fost admirate de oaspeți din România, Polonia, dar și din raioanele vecine, cel mai vechi covor având 133 de ani. „Un alt covor a fost țesut în 1922 și transmis din generație în generație. De obicei, acestea făceau parte din zestrea fetelor care se măritau", ne-a explicat alesul local.

În total au fost expuse peste o sută de covoare, în debutul evenimentului având loc o paradă a portului popular. Vasile Palamari a menționat că anul acesta în Bădiceni s-au țesut câteva covoare, totuși tineretul nu este interesat de această îndeletnicire. „Poate și din acest motiv covoarele noastre nu sunt scoase de vânzare, sunt prea prețioase pentru cei care le-au confecționat sau le-au primit în dar de la strămoșii lor. Sperăm că vor apărea doritori de a reînvia această tradiție strămoșească” .

Festivalul Covorului va fi organizat o dată la doi ani.

Serviciul de Comunicare al CALM

VALENTINA GROSU, PRIMAR DE MĂNOILEȘTI (UNGHENI): "ACUM ÎNȚELEG MAI BINE PRIN CE TREC PRIMARIU"

"A fost un mandat greu, dar interesant", a recunoscut, într-un interviu pentru EXPRESUL, Valentina Grosu, primară a comunei Mănoilești (Ungheni).

Chiar dacă a fost la primul său mandat, cunoștea bine ce înseamnă administrație publică locală, căci a lucrat anterior, timp de 10 ani, secretară a consiliului local.

Cu toate acestea, zice că multe lucruri le-a văzut altfel. "Acum înțeleg mai bine prin ce trec primarii, cu ce se confruntă în activitatea lor, ce soluții pot găsi", a spus Valentina Grosu.

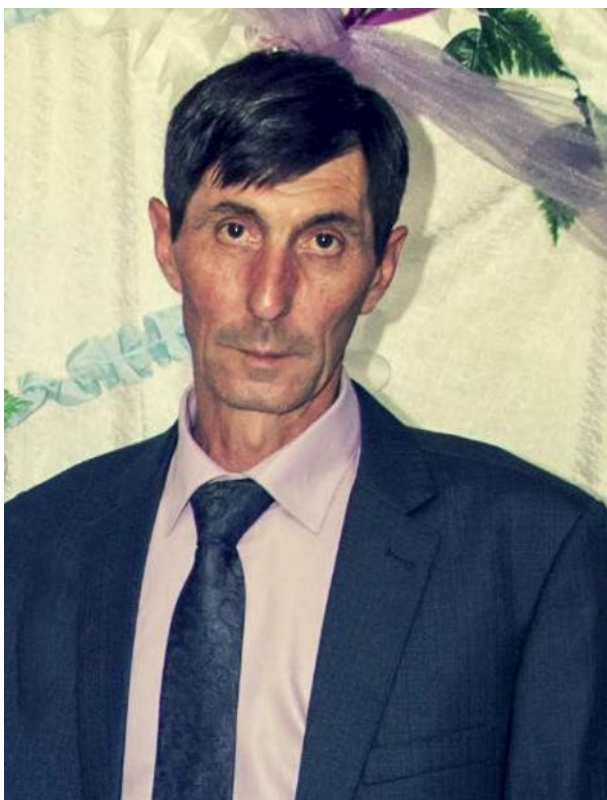
Fiind întrebată care au fost cele mai frumoase proiecte pe care le-a realizat în cei 4 ani de activitate, dânsa a răspuns: "Toate au fost frumoase", precizând că, în doar 3 ani, au fost implementate 12 proiecte finanțate de Fundația Comunitară Ungheni. Astfel, s-a reușit amenajarea de scuaruri, de terenuri de odihnă și agrement, scene de vară.

"Mă bucur de asemenea că am reușit să ducem la bun sfârșit proiectul privind construcția apeductului în comună, astfel că am rezolvat problema apei la Nicolaevca, la Rezina, unde circa 90% dintre cetățeni au deja apa în curte. S-au făcut lucruri frumoase și în ceea ce privește iluminarea stradală. Cel mai important, însă, e faptul că am putut să formăm o adevărată echipă, dornică să muncească în beneficiul comunității, că am putut să-i apropiem de noi pe agenții economici din teritoriu, care ne susțin în toate încercările noastre", a mai spus Valentina Grosu.

La întrebarea dacă va mai încerca să obțină un mandat de primar, a răspuns ferm: "Da, voi candida, pentru că este vorba de satul nostru, de comuna noastră, unde îmi doresc să realizez noi proiecte".

Sursa: www.expresul.md

PATRU MANDATE PENTRU PRIMARUL DE CĂBĂIEȘTI. MAI VREA UNUL?

După patru mandate de primar, Vasile Crudu, primar de Căbăiești (Călărași), dă de înțeles că va încerca să obțină și al cincilea mandat.

Unul din motive ar fi că i-ar părea rău să lase proiectele începute. Există, însă, și alte motive, despre care Vasile Crudu, însă, nu a vorbit.

Referindu-se la ultimul său mandat, dânsul a spus, într-un interviu pentru EXPRESUL, că a fost cam greu din punct de vedere financiar, dar a fost mai ușor în comparație cu mandatele precedente.

Asta, pentru că a acumulat deja experiența necesară. "Deja știi ce trebuie să faci, unde să bați și ce uși să deschizi. Știi deja toate dedesubturile acestei profesii", a precizat dânsul.

Cu referire la proiectele realizate, a ținut să menționeze, în mod special, construcția apeductului, care a costat 6 milioane de lei. Dar au fost și alte proiecte realizate, printre care: reabilitarea drumurilor, reparația acoperișului și exteriorului la Oficiul Medicilor de Familie, reparația capital a grădiniței.

Sursa: www.expresul.md

DOUĂ RĂSTIGNIRI – INSTALATE LA GANGURA. PRIMARUL: CREDINȚA ESTE CEA MAI MARE VALOARE

Primarul comunei Gangura din raionul Ialoveni, Marcel Bobeica, comunică despre instalarea a două răstigniri în localitate, informează Provincial.

Potrivit conducerii localității, regnirileau fost plasate în preajma instituțiilor de învățământ.

„Lucrurile sufletești au o valoare mai mare decât cele fizice. Credința este cea mai mare valoare a omenirii. Împreună cu Parintele Veceslav am reușit să începem instalarea a 2 răstigniri în apropierea instituțiilor de învățământ!”, a comunicat Bobeica.

Sursa: provincial.md

AUTORITĂȚILE DIN COMRAT VOR REALIZA UN PROIECT ÎN SPRIJINUL PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI

Autoritățile municipiului Comrat vor implementa un proiect ce va înlesni deplasarea persoanelor cu dizabilități. Programul a fost discutat recent de către primarul orașului, Serghei Anastasov, cu

reprezentanții Centrului pentru drepturile oamenilor cu posibilități limitate, transmite MOLDPRES.

Părțile au vorbit despre un proiect-pilot, realizat de Ambasada Finlandei, care are scopul să asigure acces liber pentru persoanele cu probleme ale aparatului locomotor.

Proiectul prevede consiliere pentru autoritățile publice locale la monitorizarea accesului persoanelor cu dizabilități în clădirile publice și de interes comun și, respectiv, crearea condițiilor necesare pentru această categorie de populație, indică comrat.md.

Potrivit lui Serghei Anastasov, municipalitatea din Comrat este gata să creeze condiții optime pentru cetățenii cu nevoi speciale, „dezvoltând astfel nivelul de confort al infrastructurii urbane”.

Proiectul amintit, susținut de Finlanda, este implementat în șase orașe din Republica Moldova, inclusiv Comrat și Ceadâr-Lunga.

Sursa: www.moldpres.md

COCOSTÂRCUL S-A ÎNTORS ÎN SATUL RĂDOAIA. FÂNTÂNA ÎN FORMĂ DE ULCIOR ȘI CUMPĂNA DE PESTE 6 METRI AU FOST RESTAURATE DIN DONATII

Câte sate din Moldova se pot lăuda cu o fântână din cele mai originale? În Rădoia, raionul Sângerei, este o astfel de fântână: e în formă de ulcior, iar pe post de cumpână stă un ditamai cocostârc de peste șase metri înălțime. După un apel de colectare de fonduri, fântâna și cumpăna au fost restaurate în întregime.

După ani în care cocostârcul (cumpăna fântânii) a stat ruginit, în toamnă anului trecut a fost vopsit din cap până în picioare de un grup de voluntari din sat. Entuziasmul sătenilor a crescut și aceștia au hotărât să îi repare și fântâna în formă de ulcior, acoperită cu mozaic.

Acum două luni, sătenii au lansat un apel în care au cerut doritorilor să îi ajute să reconstituie mozaicul, să repare platforma fântânii, să cosească, să prășească, să înnoiască atât fântâna, cât și zona verde din jur. În cele din urmă, le-a reușit. Începând cu 1 iulie, sătenii au colectat peste 1 700 de dolari, bani investiți în renovări.

Sursa: diez.md

LA CETIRENI AU FOST RESTAURATE O RĂSTIGNIRE, UN POD ȘI O FÂNTÂNĂ

Cei care au răspuns apelului parohului din localitate, Igor Ursu, și au restaurat din talpă cele 3 obiecte arhitectonice au fost Victor Carp, Elena Nica, Lucreția Mihail. Potrivit acestuia, podul și fântâna ar fi fost construite prin 1853, iar răstignirea – prin 1991. Dacă inițial răstignirea fusese instalată în ograda bisericii, acum ea a fost strămutată în apropiere de oamenii care au reparat și fântâna, astfel au fost sfințite împreună.

Cu o contribuție a venit și Primăria Cetireni. Ana Dicusar, primar al localității, ne-a declarat că autoritatea publică locală a oferit tehnica necesară de curățare a canalului de scurgere peste care trece podul menționat mai sus.

Conform spuselor lui Igor Ursu, la evenimentul de sfințire au participat peste 100 de oameni. Acesta speră că prin mediatizarea acestui gest mai mulți săteni vor dori să se mobilizeze ca să realizeze cât mai multe lucruri bune pentru comunitate.

Sursa: unghiul.com